

Bits de literatura: La Metamorfosi

L'obra que coneixem com *La metamorfosi*, de Franz Kafka, té un dels inicis més fulgurants de la història de la literatura.

Quan, un matí, Gregor Samsa es despertà després d'uns somnis neguitosos, es trobà al llit transformat en un insecte monstruós. Des del primer instant ens col·loca un individu que s'ha despertat després d'uns somnis neguitosos transformat en un insecte –no ens diu quin insecte– i al llarg de l'obra veurem com aquest insecte va canviant de forma. De vegades, ens sembla un escarabat; de vegades, sembla un centpeus; de vegades, té una closca que ens sembla molt bonyeguda; de vegades, sembla que sigui molt més plana. Perquè en el fons, el que vol fer des de l'instant en què arrenca aquesta obra és col·locar-nos en el territori de la incomoditat.

Franz Kafka és un gran incomprès o algú que es troba amb escenaris de molta incomprensió. Ell neix a Praga, quan Praga està dominada per l'Imperi Austrohongarès; per tant, la capital és a Viena. Tria la llengua alemanya quan, en realitat, a Praga la llengua que es parla és el txec; però ell com a llengua de cultura, com a llengua literària, tria l'alemany. És jueu en una societat que majoritàriament és catòlica. Malgrat tot, aquestes diferències es poden portar millor si tens algú amb qui compartir-les; aquest algú seria la família. Doncs bé, Franz Kafka era gairebé un desconegut per a la seva família.

Tot això, ho veiem molt ben representat en aquesta obra. Una obra amb un títol que també ens porta a equívocs; perquè Franz Kafka no la va titular *La metamorfosi*; Franz Kafka la va titular *La transformació*. Ell va triar la paraula *Verwandlung*, que en alemany significa *transformació*. És un matís semàntic però és important. Qui pateix la metamorfosi és Gregor, però si ell utilitza la paraula *transformació* potser és perquè no vol que ens fixem en Gregor. Potser vol dir que els qui canvien, allò que es transforma, és el seu entorn, la seva família, el seu nucli familiar: els pares i la germana, que conviuen amb el monstre, que conviuen amb l'insecte, i que, de mica en mica, no són capaços de veure en aquella forma, que ja no és ni tan sols un mamífer, sinó que és un insecte, aquell qui abans havia estat el seu fill i el seu germà.

Es comporten amb una gran duresa amb ell, que era el sostenidor de la família, ell que treballava per tots –perquè ningú més a la casa treballava–; cada cop més van arraconant-lo fins que en Gregor decideix que és una càrrega massa gran per a la família i que prefereix traspasar. I tanmateix, si obrim el llibre, sembla que les potes amb què gairebé ens frega el nas són la reacció en la qual ens vol col·locar Kafka. Quan acabem i tanquem el llibre, a qui veiem com a *mantis* religioses és als membres de la seva família i, en canvi, la nostra empatia és amb en Gregor.

És curiós que un autor que utilitza un gènere realista, que té com a models els realistes clàssics –Tolstoi, Flaubert, els grans realistes del segle XIX– pugui ser capaç de transformar la realitat i mostrar-nos-en l'altre costat, mostrar-nos que passa quan hi ha una transformació, com reaccionem en el nostre entorn quan no som capaços de comprendre allò que tenim davant dels nostres ulls.